

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มันฝรั่งเป็นพืชผักเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ที่ทำรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง ปัจจุบันมันฝรั่งได้มีการขยายพื้นที่ปลูกไปหลายจังหวัดของประเทศไทย อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ดาก แม่ฮ่องสอน ในปีหนึ่งๆ ความต้องการมันฝรั่งเพื่อใช้บริโภคในบ้านเราแยกออกเป็นสองประเด็นใหญ่ คือมันฝรั่งบริโภคสดและมันฝรั่งที่ใช้เป็นวัตถุดิบป้อนให้กับโรงงานอุตสาหกรรม ความต้องการมันฝรั่งบริโภคสดภายในประเทศเฉลี่ยต่อปีอยู่ระหว่าง 6,500 – 7,200 ตัน ส่วนมันฝรั่งที่ใช้เพื่อป้อนเข้าโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3,400 ตัน ในปี 2531 และเพิ่มขึ้นเป็น 10,000 ตัน ในปี 2532 จะเห็นได้ว่าความต้องการมันฝรั่งเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี เพราะว่ามีการใช้มันฝรั่งเป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปมันฝรั่ง และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร,2536)

ผลผลิตมันฝรั่งที่ได้จากการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งส่วนใหญ่จะใช้ในการแปรรูป อาทิเช่น มันฝรั่งทอดบรรจุถุงขายที่เห็นในท้องตลาดในบ้านเรามากมายหลายยี่ห้อ แต่เดิมแล้วในประเทศไทย มันฝรั่งไม่มีความสำคัญมากนัก เพราะคนในบ้านเรายังไม่ได้ถือว่ามันฝรั่งเป็นอาหารหลักของคนไทย แต่มาในปัจจุบันนี้มันฝรั่งกลับมามีบทบาทในด้านเศรษฐกิจค่อนข้างมาก เพราะมันฝรั่งเป็นพืชที่มีความต้องการภายในประเทศและต่างประเทศอย่างมาก (อำพล,2529)

ในจังหวัดดาก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาโดยเฉพาะอำเภอพบพระ มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันฝรั่งเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงมีภาคเอกชนหลายๆ ส่วนเข้ามาส่งเสริมปลูกมันฝรั่งในอำเภอพบพระ เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น บริษัทเป๊ปซี่โคฟู้ดส์ประเทศไทย จำกัด ,บริษัทฟู้ดส์โพรเซสซิง จำกัด , บริษัทสยามสแน็ค จำกัด , บริษัทแม่สอดอาหารกระป๋อง จำกัด ดังนั้นความหลากหลายในการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งในอำเภอพบพระจังหวัดดาก จึงมีมาก และมีปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมปลูกมันฝรั่ง ของภาคเอกชนมากมายที่น่าจะทำการศึกษา และปรับปรุงแก้ไข จะเห็นได้ว่าภาคเอกชนได้มีบทบาทในการส่งเสริมการเกษตรมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านพืชผักพืชไร่ต่างๆ และในพื้นที่อำเภอพบพระก็เป็นพื้นที่ที่ได้รับการปลูกมันฝรั่ง โดยภาคเอกชน

จะมีการจัดตั้งทีมงานส่งเสริมการเกษตรของแต่ละบริษัทขึ้นมา เพื่อจะไปแนะนำส่งเสริมแก่เกษตรกร เมื่อเทียบกับภาครัฐจะเห็นได้ว่า ภาคเอกชนนั้นสามารถที่จะปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมได้รวดเร็วกว่า เพราะที่ขั้นตอนการทำงานที่รวดเร็วและมีศักยภาพหลายๆ ด้าน อาทิเช่น การเงิน, เวลา, ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาถึงภาครัฐแล้ว จะเห็นได้ว่าติดอยู่กับกฎระเบียบต่างๆ ทำให้งานส่งเสริมล่าช้า ดังนั้นภาคเอกชนจึงเข้ามาเสริมในจุดนี้ ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยมุ่งจะศึกษาการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา ในอำเภอพบพระจังหวัดตาก โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา มุ่งเน้นที่บริษัทกับเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง เพื่อให้การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญานี้เป็นประโยชน์และ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเท่าที่เป็นอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของภาคเอกชน กับเกษตรกร ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะของเกษตรกร และบริษัทในด้านการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำมาปรับปรุงถึงสภาพการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของภาคเอกชน และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการส่งเสริมของภาคเอกชนและภาครัฐต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขต

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาวิธีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งเฉพาะมันฝรั่งพันธุ์ แอดแลนติกของภาคเอกชนแบบมีสัญญาของเกษตรกร ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก

นิยามศัพท์เฉพาะการวิจัย

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ปลูกมันฝรั่งภายใต้การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญากับบริษัท 4 บริษัทที่ทำการศึกษาในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ภาคเอกชน หมายถึง บริษัทที่ทำการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง ได้แก่ บริษัท เปปซี่โคฟูดส์ จำกัด , บริษัทฟูดส์โพรเซสซิง จำกัด , บริษัทสยามสเน็ค จำกัด และบริษัท แม่สอดอาหารกระป๋อง จำกัด

อายุ หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งในปีที่สำรวจ

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง

รายได้รวม หมายถึง รายได้รวมจากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรของเกษตรกร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริม หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทที่คอยให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง

การปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา หมายถึง การปลูกมันฝรั่งที่มีการตกลงระหว่างบริษัทที่ส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งกับเกษตรกรผู้ปลูก ตามเงื่อนไขที่บริษัทเป็นผู้กำหนดที่จะนำมาปฏิบัติต่อกันและบริษัทจะมีการประกันราคาขั้นต่ำ ตลอดจนให้คำแนะนำในด้านต่างๆ แก่เกษตรกร

วิธีการส่งเสริม หมายถึง วิธีการส่งเสริมที่บริษัท ดำเนินการกับเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งที่เป็นสมาชิกและเข้าร่วมโครงการ ตามสัญญาผูกพัน

การได้รับการส่งเสริม หมายถึง การได้รับการส่งเสริมของเกษตรกรที่ได้รับจากบริษัทที่ทำการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก

จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกชาย - หญิงที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง

พื้นที่ถือครองการเกษตร หมายถึง ขนาดที่ดินทำการเกษตรทั้งหมดทั้งนี้รวมถึงพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์